

Dyrevernalliansen

KRITIKK AV PELSDYROPPDRETT

UTTALELSER OG VEDTAK FRA FAGINSTANSER,
POLITISKE PARTIER OG LAND.

Oppdatert 20.12.2022

I løpet av de siste ti årene har stadig flere faginstanser og politiske partier tatt standpunkt mot pelsdyroppdrett. Som en følge av dette, har flere land vedtatt forbud mot pelsdyroppdrett eller innført så strenge regler at kommersielt pelsdyroppdrett i praksis ikke lenger er mulig. I Norge har Stortinget vedtatt å avvikle pelsdyroppdrett innen 1. februar 2025.

// INNHOLD

- POLITIKK | Politiske partier om pelsdyroppdrett | Ungdomspartier om pelsdyroppdrett
- VITENSKAP | Vitenskapelige og faglige vurderinger av pelsdyroppdrett
- ETIKK | Etske vurderinger av pelsdyroppdrett
- VEDTAK | Vedtak og forbud mot pelsdyroppdrett i andre land
- DYREVERNALLIANSENS ARBEID | Hva har Dyrevernalliansen oppnådd
- DU KAN HJELPE PELSDYRENE
- KILDER

// POLITIKK

DEN POLITISKE UTVIKLINGEN I SAKEN

Allerede i 1974 fastslo Stortinget at pelsdyroppdrett er uetisk siden pels er et helt unødvendig produkt: "Ser man på nyttehensynet av pelsdyrholdet i etisk lys, skulle pelsdyrholdet - for å skaffe vakkert, moderne eller kledelig pelsverk - ikke kunne forsvares såfremt tilstrekkelig varme klær kunne skaffes ved hjelp av annet materiale, f.eks. vevede stoffer." [1,2]

I 2003 fastslo regjeringen Bondevik 2, med partiene Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre, at pelsdyroppdrett bør vurderes avvirket i 2013, hvis forholdene innen da ikke er blitt vesentlig forbedret: "Dersom det ikke oppnås vesentlige avlsmessige forbedringer når det gjelder dyrenes helsetilstand i løpet av en tiårsperiode, bør det vurderes å avvikle pelsdyrholdet." [3] Ingen partier på Stortinget reservert seg mot dette.

I Landbruksmeldingen 2011-2012 lovet regjeringen Stoltenberg 2, med Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, at de skulle gjennomgå pelsdyrnæringen på nytt. [4] I august 2012 satte Landbruksdepartementet i gang en utredning om næringen. Ingen interesseorganisasjoner utenom Pelsdyralslaget, og heller ikke stortingspolitikere, var invitert til å gi innspill.

I 2003 fikk næringen ti års frist på å bedre velferden. . I 2019 ble pelsdyroppdrett vedtatt avvirket innen 2025. | I. L. Hauge 2011

Utredningen lot vente på seg, og i stedet for en konklusjon i 2013, ble det nedsatt et utvalg for en gjennomgang av pelsdyrnæringen. Utvalget hadde medlemmer med tett tilknytning til pelsbransjen, men ingen fra dyrevernorganisasjoner. De skulle vurdere to alternativer for pelsdyrnæringen: Styrkt avvikling eller bærekraftig utvikling. I desember 2014 leverte de sin innstilling, hvor fem medlemmer tilrådet en utvikling av næringen, mot tre medlemmer som ønsket avvikling. En person tok ikke stilling.[5] På bakgrunn av utredningen la regjeringen Solberg 1, med Høyre og Fremskrittspartiet, fram stortingsmeldingen om pels i 2016.[6] Regjeringen foreslo en bærekraftig utvikling av pelsdyroppdrett, med noen tiltak for å bedre dyrevelferden. Forbud mot gruppehold av mink var det eneste i forslaget som virkelig representerte en forbedring for dyrene. I behandlingen av meldingen vedtok Stortinget imidlertid å videreføre pelsdyroppdrett, med fortsatt mulighet for gruppehold av mink.[7]

I regjeringserklæringen fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i 2018 fikk Venstre gjennomslag for å avvikle pelsdyroppdrett innen 2025.[8] Planene ble videreført da Kristelig Folkeparti gikk inn i regjeringen i januar 2019.[12] I juni 2019 vedtok Stortinget Lov om forbud mot hold av pelsdyr, med kompensasjon og avviklingsperiode til 1. februar 2025 for eksisterende oppdrettere.[79] Regjeringspartiene, SV, MDG og Rødt stemte for loven, mens Arbeiderpartiet og Senterpartiet stemte mot.[80]

POLITISKE PARTIER OM PELSDYROPPDRETT

Pelsdyroppdrett var omtalt i alle stortingspartienes programmer i perioden 2017-2021. Venstre, Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne hadde programfestet at de ville avvikle pelsdyroppdrett. Fremskrittspartiet ville fjerne alle statlige subsidier til pelsdyrhold og gjennomgå regelverket. Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet ville fortsatt ha pelsdyroppdrett, med strenge dyrevelferdskrav. I regjerings samarbeidet med Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fikk Venstre gjennomslag for å avvikle pelsdyroppdrett i 2019.

Partienes uttalelser om pelsdyroppdrett:

Venstre

Venstre har siden 2011 vært tydelige i sitt standpunkt mot pels. I sitt arbeidsprogram for 2017-2021 sier partiet: "Pelsdyrbransjen har ikke sørget for at dyrevelferden er tilstrekkelig forbedret de siste ti årene. Det avdekkes stadig helt uakseptable forhold på norske pelsdyrfermer. Venstre vil derfor avvikle norsk pelsdyroppdrett." I tillegg vil de forby import av pels.[11] Da de dannet regjering med Høyre og Fremskrittspartiet i 2018 fikk Venstre gjennomslag for å avvikle pelsdyroppdrett innen 2025.[8] De fikk også videreført dette i regjeringsplattformen som ble fremforhandlet da Kristelig Folkeparti gikk inn i regjeringen i 2019.[12]

Sosialistisk Venstreparti

I SVs arbeidsprogram for 2017-2021 står det følgende om pelsdyroppdrett: "SV vil: Forby pelsdyroppdrett. Omstillingsmidler gjøres tilgjengelig." [9] SV har også flere ganger tatt til orde for å avvikle subsidiene til næringen.[10] Partiet stemte for Lov om forbud mot hold av pelsdyr, og fremmet forslag om importforbud.[80]

Miljøpartiet De Grønne

I partiets arbeidsprogram 2017-2021 står det: "Enkelte former for dyrehold, som pelsdyroppdrett, er uførelig med god dyrevelferd og må avvikles raskest mulig." og "De Grønne vil forby pelsdyroppdrett og import av produkter fra pelsdyroppdrett." [13] Partiet stemte for Lov om forbud mot hold av pelsdyr.[80]

Rødt

Rødt gikk inn for avvikling av pelsdyroppdrett på landsmøtet i 2013, og viderefører standpunktet i programmet for 2017-2021, hvor de sier: "Pelsdyrnæringen skal avvikles, og pelsdyrbøndene må sikres kompensasjon for tapt inntekt i omstillingsperioden." [16] Partiet stemte for Lov om forbud mot hold av pelsdyr.[80]

Høyre

Høyre har tidligere ikke nevnt pels i sine partiprogrammer, men i programmet for 2017-2021 har de programfestet at de vil "tillate en pelsdyrnæring i Norge basert på strenge dyrevelferdsmessige kriterier." [17] I regjerings samarbeidet med Fremskrittspartiet, Venstre og etterhvert KrF gikk de med på å avvikle pelsdyroppdrett innen 2025, og stemte derfor for Lov om forbud mot hold av pelsdyr.[8,12, 80]

*I 2018 fikk Venstre gjennomslag i regjeringen for å avvikle pelsdyroppdrett.
| S. Bekkum*

Fremskrittspartiet

I programmet for 2017-2021 sier FrP at de "mener det ikke skal være subsidier til pelsdyrnæringen". De vil også gjennomgå regelverket for å sikre at dyrene ivaretas på en god måte." [18] I regjeringssamarbeidet med Høyre, Venstre og etterhvert KrF gikk FrP med på å avvikle pelsdyroppdrett innen 2025, og stemte derfor for Lov om forbud mot hold av pelsdyr. [8,12,80] Partiets daværende landbruksminister omtalte dette som det største tapet for partiet i regjeringsforhandlingene, og noen av partiets stortingsrepresentanter truet med å stemme mot lovforslaget. [19,81]

Kristelig Folkeparti

KrF er i utgangspunktet mot avvikling av pelsdyroppdrett. I programmet for 2017-2021 uttaler de at de vil stille "krav til pelsdyrhold som ivaretar dyrenes naturlige behov." De vil også styrke kontrollen med næringen, og mener "gjentatte og grove brudd på regelverket med tanke på dyrevelferd må straffes med forbud mot å holde pelsdyr." [20] I regjeringsforhandlingene med Høyre, FrP og Venstre i 2019 ville KrF prøve å snu planen om å avvikle pelsdyroppdrett, men endte med å gå med på avviklingen, og stemte derfor for lovforslaget. [12,75,80] Partiets landbrukspolitiske talsperson har beklaget dette. [78]

Arbeiderpartiet

Landsmøtet til Arbeiderpartiet gikk i 2011 inn for en avvikling av pelsdyroppdrett. [14] I programmet deres for 2017-2021 har de programfestet at de vil "gå inn for en styrt avvikling av pelsdyrnæringen og innføre kompenserende tiltak i en overgangsperiode." [15] Partiet stemte likevel mot Lov om forbud mot hold av pelsdyr og begrunnet det med at de syntes kompensasjonen til oppdretterne var for dårlig. [80]

Senterpartiet

Senterpartiet har tidligere ikke hatt noen formell politikk angående pelsdyrnæringen, men de har hatt en tradisjon for å forsvare den. I 2017-2021 har de programfestet å "videreføre den norske pelsdyrnæringa og stille strenge krav til dyrevelferd i næringa." [21] Partiet stemte følgelig mot Lov om forbud mot hold av pelsdyr. [80]

UNGDOMSPARTIER OM PELSDYROPPDRETT

Flesteparten av de politiske ungdomspartiene har vedtatt å avvikle pelsdyroppdrett.

AUF

Arbeiderpartiets ungdomsparti går i en uttalelse fra 2014 inn for at pelsdyroppdrett skal forbys og at statlig støtte til pelsdyrnæringen skal fjernes. [22] I klima- og miljøprogrammet deres fra 2014 står det at "pelsdyrnæringa er i Norge en liten næring, som har vist at de ikke klarer å ivareta hensynet til næringa og dyrevelferd. AUF "mener næringa ikke hører hjemme i Norge, og vil ha styrt avvikling av pelsdyr og forby pelsdyroppdrett i Norge." [23]

Fremskrittspartiets Ungdom

FpU vil avvikle pelsdyroppdrett. I sitt handlingsprogram for 2018-2020 skriver de: "hensynet til dyrevelferd må legges til grunn i enhver vurdering av hvilke næringer som skal tillates innenfor Norges grenser. Altfor ofte ser vi dyrevelferden i pelsdyrnæringen ikke er godt nok. FpU tar sterk avstand fra dyreplageri, og ønsker derfor en styrt avvikling av pelsdyrnæringen." [24]

Unge Høyre

På landsstyremøte i 2015 vedtok ungdomspartiet at de vil ha fortsatt pelsdyroppdrett i Norge. Det var også et forslag for å avvikle næringen, men den gjeldende resolusjonen vant med én stemme på møtet.

Oppsummert ønsker Unge Høyre at oppdrettere som tilsynsmyndigheter avdekker alvorlige brudd på regelverket hos, skal miste sin mulighet til hold av pelsdyr. De vil også ha strengere krav til dyrevelferd og systematisert avlsarbeid ved å øke forskningsgraden på alternative dyreholdsmetoder uten nettingbur. [25]

Unge Venstre

Ungdomspartiet vedtok allerede i 2007 at de vil forby pelsdyroppdrett i Norge. Dette er videreført i politisk plattform for 2016-2018. [26]

At rev og mink trives i norske pelsdyrfarmer, har vært vanskelig å bevise. | I. L. Hauge 2011

Sosialistisk Ungdom

SU har i en uttalelse om dyrevern fra 2014 vedtatt at de vil avvikle pelsdyrnæringen og forby import av pels. "På pelsfarmene lever dyrene under forhold som er både fysisk og mentalt belastende, og det er blitt avdekket flere tilfeller av dyremishandling på norske farmer de siste årene.", heter det i uttalelsen.[27]

Grønn Ungdom

MDGs ungdomsparti vil avvikle pelsdyroppdrett raskest mulig. I en politisk plattform for dyrevern fra 2016 sier de at de vil "umiddelbart forby oppdrett av pelsdyr og omgjøre subsidiene til omstillingsstøtte i avviklingsperioden. Blir ikke et forbud innført straks, må statsstøtten til pelsdyrnæringen umiddelbart avvikles."[28]

Rød Ungdom

Ungdomspartiet er mot pelsdyroppdrett. I sitt arbeidsprogram fra 2016 skriver de: "Rød Ungdom jobber for: Å avvikle pelsdyrnæringa."[29]

Kristelig Folkepartis Ungdom

I sitt arbeidsprogram for 2016, har KrFU vedtatt å "jobbe for en bærekraftig pelsdyrnæring med strenge krav til dyrevelferd."[30]

Senterungdommen

Senterungdommen er for pelsdyroppdrett. I sitt program for stortingsperioden 2017-2021 sier de at de vil "sørge for en bærekraftig utvikling i norsk pelsdyrproduksjon, og sørge for at utvikling av regelverket skal ta hensyn til dyrs artstypiske behov."[73]

// VITENSKAP

VITENSKAPELIGE OG FAGLIGE VURDERINGER AV PELSDYROPPDRETT

Veterinære myndigheter og forskningsinstitusjoner er svært kritiske til pelsdyroppdrett, fordi driften innebærer at rovdirene sperres inne i små bur. Dette gjør at dyret ikke får utløp for artstypiske og individuelle behov, noe også norsk dyrevelferdslov forplikter dyreholder å sørge for. Veterinærforeningen og Veterinærinstituttet er blant dem som støtter avviklingen av pelsdyrholdet.

Veterinærinstituttet (2019):

Veterinærinstituttet "støtter avvikling av pelsdyrholdet (...) på bakgrunn av at burdrift som varig driftsform for rev og mink ikke møter dyrets behov. Når nå regjeringen har kommet til at det foreslås å innføre et forbud mot hold av pelsdyr i dagens driftssystemer, registrerer vi at den er på linje med Veterinærforeningens standpunkt i denne saken."[31]

Den norske veterinærforening (2019):

Veterinærforeningen mener at "... dagens pelsdyrhold er uforenlig med dyrevelferdslovens krav i §§ 22 - 24 og dermed ikke er tilfredsstillende når det gjelder å ivareta dyrenes naturlige atferdsbehov. Vi tror ikke forholdene kan bli gode nok uten vesentlige endringer i driftsformen."[32]

Mattilsynet (2015):

"Mattilsynet vurderer dagens driftsformer for hold av pelsdyr som dyrevelferdsmessig utfordrende. (...) Basert på vår kunnskap om domestisering og dyrs atferdsbehov er det god grunn til å anta at disse dyrenes artstypiske behov ikke blir tilfredsstillt i dagens driftsformer."[33]

Klima- og miljødepartementet (2019):

«Klima- og miljødepartementet mener et forbud mot hold av pelsdyr vil ha positive konsekvenser for norske økosystem, ved at det hindrer rømning av pelsdyr. (...) en avvikling av pelsdyrnæringen vil gjøre det lettere å lykkes med å bekjempe amerikansk mink som har spredt seg fra pelsdyranlegg og ut i naturen.»[54]

Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT) (2008):

"NENT mener at hold og avlivning av dyr kun for å benytte seg av dyrets pels ikke er forenlig med god dyrevelferd, da pels i dag ikke en nødvendighet for å kle seg mot kulde. Bruk av skinn eller ull/pels fra dyr anses ikke av NENT for å være uetisk om disse produktene stammer fra dyr brukt i matproduksjon."[34]

Vitenskapskomiteen for mattrygghet (2008):

"There is still much research to be done in relation to the welfare of fur animals,..."[35]

Vitenskapskomiteen sammenligner velferden i norsk pelsdyroppdrett med industrielt oppdrett av andre husdyr (gris, høns) i Nederland på 90-tallet, og konkluderer med at det vurdert i forhold til dette er akseptabelt. Velferden sammenlignes ikke med annet norsk husdyrhold etter dagens standarder.

EUs veterinærvitenskapelige komité (2001):

"The report concludes that the typical mink cage impairs mink welfare because it does not provide for important needs..." (...) "The report concludes that the typical fox cage does not provide for important needs of foxes." [36]

Institutt for biologi, Universitetet i Bergen (2015):

"Institutt for biologi ser det slik at pelsdyrnæringen er svakt begrunnet, og driftsformen umuliggjør ønsket om å ivareta grunnleggende dyrevernhensyn. Det anbefales derfor styrt avvikling." [37]

Professor Donald Broom (2011):

"The improvements in fur production systems in Norway, including those specified in the current legislation, seem to us to be unlikely to result in good welfare for most animals." [38]

// ETIKK

ETISKE VURDERINGER AV PELSDYROPDRETT

Dyrevelferdsloven stadfester dyrs egenverdi utover nytten for oss mennesker. Likevel tillater forskriften for hold av pelsdyr at dyrene holdes i små bur. Flere etiske vurderinger har konkludert med at pelsdyroppdrett er uforsvarlig. Rådet for dyreetikk støtter forbudet mot pelsdyroppdrett.

Rådet for dyreetikk (2019):

Rådet for Dyreetikk mener "... at de eksisterende driftsformene ikke kan forsvares og at pelsdyrhold bør avvikles," og at "driftsformene ikke er akseptable ut i fra dyrevelferdsmessige og dyreetiske hensyn." [39]

I. L. Hauge 2011

Det Mosaiske Samfunn (2015):

"Vi er for en styrt avvikling av pelsdyrnæringen. Vi vil også støtte oss til innspill fra veterinærfaglige miljøer som Veterinærinstituttet og veterinærforeningen i vurderingen av de konkrete forhold for dyrene." [40]

Kirkerådet - Den norske kirke (2015):

"Kirkerådet mener det er svært viktig å lytte til det faginstanser som Norges Veterinærforening, Rådet for Dyreetikk og Veterinærinstituttet tilråder, samt hva forskning sier om pelsdyrenes reelle behov. Dyrs behov må vektlegges sterkt og kan ikke tilsesettes av økonomiske hensyn. Dette gjelder særlig pelsdyrnæringen hvor produktene neppe kan betegnes som livsviktige." [41]

INTERESSEORGANISASJONER OM PELSDYROPDRETT

Mange interesseorganisasjoner, også flere som ikke jobber direkte med dyrevelferd, er for en avvikling av pelsdyroppdrett. Også blant bønder tar mange avstand fra oppdrett av rev og mink i bur.

Framtiden i våre hender (2015):

"Pelsdyravl er produksjon av et luksusprodukt som ikke bidrar til matsikkerhet i Norge. Det bidrar heller ikke positivt til kulturlandskapet, eller til det biologiske mangfoldet. (...) Fremtiden i våre hender støtter ... en styrt avvikling av pelsdyrnæringen." [42]

Foreningen våre rovdyr (2015):

"Rev og mink i oppdrett er aktive rovdyr og biologisk sett lite domestiserte. Det er åpenbart svært vanskelig å tilfredsstille disse rovdyrenes artstypiske adferd på små arealer med netting. (...) På bakgrunn av dette støtter FVR pelsdyrutvalgets mindretall i kravet om en styrt avvikling av pelsdyroppdrett." [43]

I naturen beveger rev seg over store områder.
| A. Nævra**Minding animals Norge (2015):**

"Det er etisk sett nærmest umulig å forsvare et dyrhold som er i utakt med både befolkningen og Dyrevelferdsloven, og som i tillegg ikke er nødvendig. (...) På bakgrunn av ovennevnte kommentarer støtter Minding Animals Norge mindretallets anbefaling om en styrt avvikling av pelsdyrnæringen." [44]

Norsk ornitologisk forening (2015):

"Kommersiell pelsdyrdrift er også svært kontroversielt i forhold til dyrevelferd. Dette er allment kjent at det ikke er realistisk å oppnå en akseptabel dyrevelferd kombinert med kommersiell pelsdyrdrift. Pelsdyroppdrett må også nøkternt sett sies å være en lite samfunnsnyttig næring som også i stor grad subsidieres." [45]

SABIMA (2015):

"Vår klare oppfatning er at det må iverksettes en styrt avvikling av norsk pelsdyroppdrett." [46]

SPCA Norge (2015):

"Vi er for en styrt avvikling av pelsdyrnæringen." [47]

Eurogroup for Animals and Fur Free Alliance (2015):

"As Eurogroup for Animals and Fur Free Alliance, we urge you to follow the committee minority's advice to ban fur farming of mink and foxes in Norway on the basis of newer development on animal ethics and animal behaviour." [48]

Fagutvalg i Norsk Bonde- og Småbrukarlag (2002):

"Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil derfor slutte seg til konklusjonen i rapporten til Rådet for dyreetikk om pelsdyr (1994) der det heter: "Legger man avgjørende vekt på dyras ve og vel, er det etikkutvalgets oppfatning at de driftsformer som anvendes i dag ikke kan forsvares. På denne bakgrunn bør de derfor avvikles." (Uttalelsen ble ikke vedtatt av Bonde- og Småbrukarlaget, som i stedet vedtok å støtte pelsnæringen).[49]

Oikos - Økologisk Norge (2010):

Oikos representerer det økologiske miljøet i Norge, og har mange bønder blant sine medlemmer. De støtter arbeidet for bedre dyrevelferd i landbruket, og stiller seg bak kravet om at pelsdyr ikke skal være i bur. Dette er en del av organisasjonens politiske plattform. [50]

// VEDTAK

VEDTAK OG FORBUD MOT PELSDYROPPDRETT I ANDRE LAND

Flere land har helt eller delvis avviklet pelsdyroppdrett. Andre har skjerpet kravene så mye at næringen selv har ansett oppdrettet som ulønnsomt.

Belgia:

Alle Belgias tre regioner har vedtatt å avvikle pelsdyroppdrett. Vallonia og Brussel er allerede fri for pelsdyroppdrett, og forbudet i Flandern trer i kraft 1. desember 2023.[51,74]

Bosnia-Herzegovina:

Vedtatt i 2009 om forbud mot pelsdyroppdrett, med ti års avviklingsperiode.[52] I 2017 ble det vedtatt en lovendring som øker avviklingsperioden med ti år. Forbudet trer dermed i kraft i 2028.[83]

Danmark:

Har i 2008 innført forbud mot oppdrett av rev. Eksisterende revefarmer skulle avvikles innen 1. januar 2017, dersom oppdrettet var pelsfarmerens biinntekt. Farmer der reveoppdrett er farmerens hovedinntekt, skal avvikles innen 31. desember 2023.[53]

Estland:

Det er innført forbud mot pelsdyroppdrett. De siste farmene må avvikle innen utgangen av 2025.[86]

Frankrike:

Regjeringen har vedtatt å forby pelsdyroppdrett, og å avvikle landets siste farmer.[87]

Irland:

Regjeringen vedtok i 2019 å få på plass en lov om forbud mot pelsdyroppdrett, med en avviklingsperiode for eksisterende oppdrettere. Forbudet trår i kraft i starten av 2022.[82]

Italia:

Det er innført forbud mot pelsdyroppdrett fra 1. januar 2022. Landets siste pelsfarmer har frist til 30. juni 2022 på å avvikle. De får økonomisk kompensasjon.[85]

Kroatia:

Har innført forbud mot hold av pelsdyr. Forbudet trådte i kraft 1. januar 2017.[55]

Makedonia:

Som følge av ny dyrevelferdslov, er pelsdyroppdrett forbudt fra og med 13. oktober 2014.[56]

Nederland:

Oppdrett av rev ble forbudt fra 2008. Vedtak i 2012 om forbud mot oppdrett av mink fra 2024.[58] Etter protester fra oppdretterne, ble forbudet trukket tilbake av domstolen. Staten anket saken til høyeste rettsinstans, som avgjorde at forbudet skal opprettholdes. Alt pelsdyroppdrett blir derfor forbudt i Nederland fra 2024.[59]

Serbia:

Vedtak om forbud mot pelsdyroppdrett, gjeldende fra 2019.[60]

Slovakia:

Vedtak om forbud mot pelsdyroppdrett, gjeldende fra 2025. [84]

Slovenia:

Vedtak om forbud mot pelsdyroppdrett i 2013, med tre års utfasingsperiode.[61]

Storbritannia:

England og Wales vedtok i 2000 forbud mot pelsdyroppdrett, gjeldende fra 2003.[62] Skottland og Nord-Irland innførte forbud mot pelsdyroppdrett i 2002 etter modell fra England og Wales.[63,64]

Sveits:

Har avviklet pelsdyroppdrett, grunnet dyrevelferdskrav som gjør det ulønnsomt å drive.[65,66]

Sverige:

Avviklet oppdrett av rev i 2001, grunnet dyrevelferdskrav om bl.a. sosialt samvær og gravemuligheter, som gjør det ulønnsomt å drive.[67] Den sosialdemokratiske regjeringen gikk i 2006 inn for å også avvikle minkoppdrett, men beslutningen ble omgjort etter regjeringsskiftet.[68]

Tsjekkia:

I 2017 ble det vedtatt å forby pelsdyroppdrett i Tsjekkia, med en halvannet års avviklingsperiode. Forbudet trådte i kraft 31. januar 2019.[57]

Tyskland:

I 2011 startet en prosess med å innføre strengere dyrevelferdskrav i pelsdyroppdrett.[69] Lovendringen møtte motstand blant minkfarmere, og flere startet juridiske prosesser for å hindre utviklingen.[70] I 2017 ble det vedtatt å innføre så strenge dyrevelferdskrav at kommersiell drift i praksis er umulig.[71]

Østerrike:

Innførte i 2005 forbud mot pelsdyroppdrett.[72]

// DYREVERNALLIANSENS ARBEID

Dyrevernalliansen jobber politisk for å avvikle norsk pelsdyroppdrett. Vi samarbeider også med næringslivet for å oppnå et pelsfritt motebilde. Kjernen i arbeidet vårt er vårt faglige fokus. Samtidig informerer vi publikum, og gir deg muligheten til å bidra i arbeidet.

HVA DYREVERNALLIANSEN HAR OPPNÅDD

- Stortingsvedtak om forbud mot pelsdyroppdrett, med avvikling innen 2025.
- Plan om å gjennomføre en styrt avvikling av pelsdyroppdrett innen 2025 inntatt i regjeringserklæringen fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.
- Stortingsvedtak om at næringen får 10 års frist til å forbedre seg, hvis ikke må avvikling vurderes (2003).
- NOU 2014:15 om pelsdyrnæringens fremtid, der et mindretall ønsker en avvikling av næringen. Rapporten anbefaler en omlegging til burfri driftsform.
- Vedtak om avvikling av pelsdyroppdrett i flere politiske partier. Nå er hele fem partier for et forbud.

- Forbud mot livdyrutstillinger, dvs utstillinger med levende pelsdyr for å vurdere pelskvaliteten (2006).
- Forbud mot oppdrett av andre pelsdyr enn rev og mink (2011).
- Vedtak fra rundt 150 ledende motemerker og kleskjeder om å slutte å selge ekte pels.
- Vedtak fra Norges ledende motemagasiner om å unngå eller begrense bruken av ekte pels.
- Uttalelser fra en rekke norske designere om å slutte å bruke ekte pels i sin produksjon. Over 260 klesmerker og -butikker unngår nå å selge ekte pels.
- Synliggjøring av pelsmotstanden i Norges befolkning, bl.a. gjennom Facebooksiden "Forby pels nå".
- Kutt i store deler av subsidiene til pelsdyrnæringen gjennom en avvikling av fôrfraktstøtten til næringen på 17,8 millioner kroner (2015).

HVA DYREVERNALLIANSEN ARBEIDER FOR NÅ

- Gjennomføring av regjeringens plan om styrt avvikling av pelsdyroppdrett i Norge innen 2025.
- Hindre at ekte pels blir solgt i norske butikker, eller vist i norske motemagasiner.
- Informere publikum og myndigheter om hvordan pels produseres i Norge og andre land.
- Styrke motstanden mot pels internasjonalt, gjennom samarbeid med seriøse organisasjoner fra hele verden.

Sammen kan vi hjelpe pelsdyrene | M. Lundsvoll 2012

DU KAN HJELPE PELSDYRENE

- Ikke bruk eller kjøp ekte pels. Last ned [appen "Dyrevennlig"](#), med oversikt over merker og butikker som ikke selger pels!
- Bli fadder i Dyrevernalliansen! dyrevern.profun.do/fadder_pels
- Meld deg på våre nyhetsbrev, og få oppdateringer: dyrevern.no/nyhetsbrev
- Følg Forby pels nå og Dyrevernalliansen på Facebook. facebook.com/forbypelsna og facebook.com/dyrevern

// KILDER

- [1] Om lov om dyreververn, Ot. prp. nr. 27, 1973 -74.
- [2] Om lov om dyreververn, Innst. O nr. 3, 1974 -75.
- [3] St. meld. nr. 12 (2002-2003) *Om dyrehold og dyrevelferd*, Landbruksdepartementet.
- [4] St. meld. nr. 9 (2011-2012) *Landbruks- og matpolitikken*, Landbruks- og matdepartementet.
- [5] NOU 2014:15, *Norsk pelsdyrhold – bærekraftig utvikling eller styrt avvikling*, Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet, 15. desember 2014.
- [6] St.meld. nr. 8 (2016-2017) *Om pelsdyrnæringen*, Landbruks- og matdepartementet.
- [7] To kilder:
Innst. 151 S (2016-2017), *Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen om pelsdyrnæringen*. Stortinget, Pelsdyrnæringen, vedtak og henstillinger, URL: stortinget.no, udatert.
- [8] *Politisk plattform for en regjering utgått av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre*, 14. januar 2018.
- [9] Sosialistisk Venstreparti, *SVs arbeidsprogram 2017-2021 – Ta kampen for et varmt samfunn*, s. 89.
- [10] SV (Andersen, K.), Løse forslag til saken Prop. 106 S (2013-2014), Innst. 285 S (2013-2014), 17. juni 2014.
- [11] Venstre, *På lag med framtida – Venstres stortingsvalgprogram 2017-2021*, s. 34.
- [12] *Politisk plattform for en regjering utgått av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti*, 17. januar 2019
- [13] Miljøpartiet De Grønne, *Grønne muligheter – Arbeidsprogram 2017-2021*, s. 14.
- [14] AP, *Styrt avvikling av pelsdyrnæringen*, Resolusjon vedtatt av landsmøtet, URL: arbeiderpartiet.no, publisert april 2011.
- [15] Arbeiderpartiet, *Partiprogram 2017-2021 – Alle skal med*, s. 58.
- [16] To kilder:
Rødt, Epost til Dyrevernalliansen, 12. juni 2013.
Rødt, *Rødts arbeidsprogram 2017-2021* s. 63.
- [17] Høyre, *Vi tror på Norge – Høyres program for 2017-2021*, s. 67.
- [18] Fremskrittspartiet, *Handlingsprogram 2017-2021*, s. 18.
- [19] NTB, "Pelsdyrnæringen det største tapet for Frp", Nationen, 15. januar 2018.
- [20] Kristelig Folkeparti, *KrFs stortingsprogram 2017-2021 – Det handler om mennesker*, s. 114.
- [21] Senterpartiet, *Prinsipp- og handlingsprogram 2017-2021 – Vi tar hele Norge i bruk*, s. 25.
- [22] AUF, *Dyrevelferd. Landsmøteuttalelse*, oktober 2014.
- [23] AUF, *Klima- og miljøprogram*, oktober 2014.
- [24] Fremskrittspartiets Ungdom, *FpUs program 2018-2020*, s.27.
- [25] Unge Høyre, *Bedre dyrevelferd på pelsdyrgårder*, Resolusjon vedtatt av landsstyret 15. februar 2015.
- [26] Unge Venstre, *Politisk plattform 2016-2018*, s. 57.
- [27] Sosialistisk Ungdom, *Dyrevelferd. Uttalelse vedtatt av Sosialistisk Ungdoms landsstyre*, 30. november 2014.
- [28] Grønn Ungdom, *Dyrevernpolitisk Plattform*, 2016, s. 3.
- [29] Rød Ungdom, *Arbeidsprogram*, 2017, s. 45.
- [30] Kristelig Folkepartis Ungdom, *KrFUs hovedprogram 2016*, 2016, s. 27.
- [31] Veterinærinstituttet, *Høringssvar - forslag til lov om forbud mot hold av pelsdyr og forslag til ordning for økonomisk kompensasjon til oppdrettere*, 17. januar 2019.
- [32] Den norske veterinærforening, *Høring - forslag til lov om forbud mot hold av pelsdyr og forslag til ordning for økonomisk kompensasjon til pelsdyroppdrettere*, 29. januar 2019.
- [33] Mattilsynet, *Høringsuttalelse: NOU 2014:15 Norsk pelsdyrhold – bærekraftig utvikling eller styrt avvikling?*, 27. april 2015.
- [34] NENT, *Høringssvar vedrørende ny lov om dyrevelferd*, 26. februar 2008.
- [35] Vitenskapskomiteen for mattrygghet, *Risk assessment concerning the welfare of animals kept for fur production*, Rapport, 2008.
- [36] Scientific committee on animal health and animal welfare, *The welfare of animals kept for fur production*, The European Commission, 2001.
- [37] Universitetet i Bergen, Institutt for biologi, *Høringsinnspill – NOU 2014:15 – Norsk pelsdyrhold – bærekraftig utvikling eller styrt avvikling?*, 21. april 2015.
- [38] Broom, D., *An evaluation of VKM's Risk assessment concerning the welfare of animals kept for fur production (2008)*, Cambridge University, 2011.
- [39] Rådet for dyreetikk, *Høringssvar – forslag til lov om forbud mot hold av pelsdyr*, 25. januar 2019.
- [40] Det Mosaiske Samfunn, *Svar på Pelsdyrutvalgets rapport NOU 2014:15*, 4. mai 2015.
- [41] Den norske kirke, Kirkerådet, *Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd, Dyrevelferd - et moralsk spørsmål*, 25. februar 2015.
- [42] *Framtiden i våre hender, Svar på høring - NOU 2014:15 Norsk pelsdyrhold, bærekraftig utvikling eller styrt avvikling?*, 24. april 2015.
- [43] Foreningen våre rovdyr, *Svar på høring - NOU 2014:15 Norsk pelsdyrhold, bærekraftig utvikling eller styrt avvikling?*, 2015.
- [44] Minding animals Norge, *Høringssvar: NOU 2014:15 om pelsdyrnæringen*, 2015.

- [45] Norsk ornitologisk forening, *Høringsinnspill fra NOF til NOU om norsk pelsdyrhold*, 2015.
- [46] Sabima, *Høringssvar NOU 2014:15 om norsk pelsdyroppdrett*. 2015.
- [47] SPCA Norge. *Svar på Pelsdyrutvalgets rapport NOU 2014:15*. 2015.
- [48] Eurogroup for Animals and Fur Free Alliance. *Høring - NOU 2014:15 Norsk pelsdyrhold*. 2015.
- [49] Rødsten, L., "Tøff diskusjon om pelsdyr og dyrevelferd", *Bonde- og Småbrukar* 8, 2002.
- [50] Andestad, R., (Oikos), epost til Dyrevernalliansen 5. oktober 2010.
- [51] GAIA, Country updates, Fur Free Alliance, oktober 2014.
- [52] Fur Free Alliance, "Bosnian government urged to uphold fur farming ban" URL: furfreealliance.com, hentet 22. september 2017.
- [53] Det danske folkettinget, *Forslag til Lov om forbud mod hold af ræv*, Vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 29. maj 2009.
- [54] Klima- og miljødepartementet, *Svar på høring på lovforslag om forbud mot hold av pelsdyr*, 31. januar 2019.
- [55] Eurogroup for Animals, "Good news from Croatia - The ban on fur farming (chincillas) has come into force as of January 1st after a 10 year phase out period", URL: eurogroupforanimals.org, hentet 1. februar 2017.
- [56] Animal Mundi, Country updates, Fur Free Alliance, oktober 2014.
- [57] Humane Society International, "Czech Republic bans fur farming, saving 20,000 animals a year", URL: hsi.org, 2. august 2017.
- [58] Eerste Kamer (Senatet i Nederland), "Pelsdierhouderij in Nederland verboden", eerstekamer.nl, 18. desember 2012.
- [59] Gerechtshof i Haag, dom av 10. november 2015 i saken mellom Den nederlandske stat (Økonomidepartementet) og foreningen Nederlandse Federatie van Edelpelsdierenhouders (Nederlandsk forening for pelsdyravl).
- [60] Fur Free Alliance, "Fur bans", URL: www.furfreealliance.com, hentet 22. september 2017.
- [61] Anima, "Dominoeffekt: Slovenien forbyder pelsavl", URL: anima.dk, 12. mars 2013.
- [62] Engelsk lov, Fur Farming (Prohibition) Act, chapter 33, 2000.
- [63] Fur Farming (Prohibition) (Northern Ireland) Order 2002 No. 3151.
- [64] Skotsk lov, Fur Farming (Prohibition) Act, 11 April 2002.
- [65] Der Schweizische Bundesrat, Tierschutzverordnung, 1998. van Gemert, N. (Bont voor Dieren), Epost til Dyrevernalliansen, 21. mai 2014.
- [66] Bundesamt für Veterinärwesen, "Swiss regulations concerning fur farming", Brev av 14. juli 1999. Lörtscher, M. (Federal veterinary office (FVO)), Switzerland, e-post til Mattilsynet 24. mai 2012.
- [67] Sveriges Riksdag, Djurskyddsförordning (1988:539), § 9 a, 1988.
- [68] Jordbruksdepartementet, "Nya hårdare krav på pälsdjursnäringen", *Pressmeddelande* 21. mars 2005.
- [69] To kilder:
Pietsch, T (Vier Pfoten), Epost til Dyrevernalliansen, 1. juni 2012.
Nottebrock, Y. (Vier Pfoten), Epost til Dyrevernalliansen, 9. juli 2012.
- [70] Pietsch, A. T. (Vier Pfoten), Epost til Dyrevernalliansen, 17. juni 2014.
- [71] Fur Free Alliance, "Victory: Germany ends fur farming!" URL: furfreealliance.com, hentet 7. juni 2017.
- [72] Der Nationalrat, Gesamtändernder Abänderungsantrag, § 25, 2004. Austrian Federal Act of 2004 no. 118 on the Protection of Animals (Animal Protection Act) § 25 (5).
- [73] Senterungdommen, *Senterungdommens Stortingsvalgprogram 2017-2021*.
- [74] Vlaamse Regering, "Pelsdierendecreet op voorstel van minister Ben Weyts" (Pelsdyrresolusjon på forslag fra minister Ben Weyts), Ministerraad van 20 juli 2018, vlaanderen.be, hentet 24. juli 2018.
- [75] NTB, "KrF varsler omkamp om pelsdyrnæringen", *Nationen* 5. januar 2019.
- [76] Fur Free Alliance, "Luxembourg 10th European country to ban fur farming", URL: furfreealliance.com, 15. juni 2018.
- [77] Djurens Rätt, "Serbien inleder 2019 med att stoppa alla pälsfarmer", URL: djurensratt.se, 4. januar 2019.
- [78] Aase, B. "KrF nøgd med hovedpunkta om jordbruk, men skuffa på to felt", *Nationen* 18. januar 2019.
- [79] Lovvedtak 93 (2018-2019), *Vedtak til lov om forbud mot hold av pelsdyr*, Stortinget.
- [80] To kilder:
Innst. 348 L (2018-2019), *Innstilling fra næringskomiteen om Lov om forbud mot hold av pelsdyr*. Stortinget, "Voteringsoversikt for sak: Lov om forbud mot hold av pelsdyr", URL: stortinget.no, 20. juni 2019.
- [81] Åsnes, A., "Kan stemme mot eiga regjering i pelsdyrsaka", NRK, URL: nrk.no, 12. juni 2019.
- [82] Fur Free Alliance, "Ireland approves a ban on fur farming", URL: furfreealliance.com, 3. juli 2019.
- [83] Finn, C., "Fur farmers to receive between €4m to €8m in compensation as Cabinet approves ban", URL: thejournal.ie, 19 October 2021.
- [84] Fur Free Alliance, "Slovakia next country to close down fur farms", URL: furfreealliance.com, 17. oktober 2019.
- [85] Djurens rätt, "Italien förbjuder pälsdjursfarmer", URL: djurensratt.se, 21. desember 2021.
- [86] Nationen, "Estland avvikler pelsdyrnæringen", URL: nationen.no, 2. juni 2021.
- [87] Fur Free Alliance, "Historic news: France bans the farming of wild animals for their fur", URL: furfreealliance.com, 18 November 2021.